

UJ KELET

ESZÓD-POLITIKAI-NAPILAP

A mi szervezkedésünk

A politika, amelynek feszítőereje a közfelfogást hasábokra törí, olykor össze is nyalabolja a véleményeket és ahol a rokonérdekekből szétfutó tendenciák ágaznak ki, összeforrott egységességet terem. Ilyen egységbe kötötte most az erdélyi zsidóságot is, amelynek vezetői elhatározták, hogy egységes politikai pártba tömörülnek. A választások veszedelme sarjasztotta ki ezt a politikai alakulást, mely egyelőre csupán megjelenésének külső formája okán jelentőséges. Mert céljai még nem kristályosodtak bele élesen megrajzolt munkavonalakba. Pártprogramja, részletesen megállapított követelésekkel nincs még ennek az új formációnak, csak dogmatikusan erős elhatározása van, még pedig arról, hogy a választások alatt a zsidó érdekeket egységesen megvédi. Az alakulást nem pártérdek hozta össze, hanem a népérdeke, amely annál sokkalta őszintébb.

Az állampolitikáról vallott felfogások természetesen a zsidóság körében épen olyan sokszínűek, mint egyebütt. A differenciák kiegyenlítésére és a nüanszok letompítására még nem kerülhetett rá a sor, hiszen még csak a szervezkedés stádiumában van az alakulás. De majd eljön ennek is az ideje és mindenki, aki a szervezkedést előmozdította, tudja is, hogy el fog jönni az az idő, amikor a pártfegyelmet egy irányba való elkötelezést követel, sőt ennél is többet: egészen új orientálódást, ami a régi felfogások revízióját vonja maga után. És épen abban van az új alakulás jelentősége, hogy a szervezkedők lehetségesnek tartanak olyan egységbeforrást, amelyben az érzésszerű ellentétek elsímulhatnak.

Szimptomáiban magasabbrendű jelentőségre mutat az új alakulás. Ha nem a szükségszerűségét nézzük is, csak a formáját, ahogy a szituációból kialakult. Az egységességnek ez a megjelenése gondolkodásra bírhat mindenkit, aki még nem tudta megszokni, hogy szétbonthatlan egységnek lássa a zsidóságot. Nem tullozzuk ennek a politikai alakulásnak az értékét. Tudjuk, nem az ősi összeforrottság, nem a népességnek mindenki-ben lüktető öröklöttsége teremtette azt hanem a múltból kifakadt kényszerűség, a helyzetenergia és az egyforma érdekek egyazon megérzése. De már ez is egység és mindenestre mutatja, hogy a zsidóság csak az egységesség törvénye alá állíthatja az életét, ha az adott viszonyok jogainak és érdekeinek rétegenként való megvédésére alkalmatlanok.

Ha a zsidóságból hiányoznák is az egységre való törekvés, ha még nem is született volna meg a nemzeti gondolat, az erdélyi zsidóság politikai passzivitás-

ban még akkor se maradhatott volna, mert a romániai parlament pártok között egy sincs, amely őszintén törődne a zsidó kisebbség jogaival. A világbéke meghozta a kisebbségi jogoknak papíron való elismerését, de a kisebbségek eddig az önrendelkezésnek még a minimumáig sem jutottak el. A jövő parlament feladata lesz, hogy érvényt szerezzen az erre vonatkozó állami törvényeknek és békeszerződéseknek. A kisebbségek a jövőjüket adják fel, ha nem gondoskodnak arról, hogy a parlamentben megfelelő képviselőjük legyen, vagy ha ezt el nem érhetik is, akkor legalább megfelelő érdeklődést biztosítsanak maguknak a törvényhozásban.

A zsidóság etnikai szétforgácsolt-sága mellett nincs sok kilátás arra, hogy számarányának megfelelő képviselőt küldhessen a parlamentbe. De a szét-szórtsága nem semmisítheti meg a súlyát és ezt a képviselőválasztások alatt

érvényesítheti is. Az új pártnak épen az a legfontosabb feladata, hogy a választások alatt irányítsa a zsidó közvéleményt és ne engedje, hogy az olyan pártokat erősítsen, amelyek a zsidóság kisebbségi jogainak érvényesítéséért semmitse tettek a múltban és nem tesznek majd a jövőben sem. Lehet, hogy a zsidó politikai párt mint parlament párt folytathatja életét és akkor természetesen a maga útján halad és kooperációt csak a regábeli és bukovinai zsidó politikai pártokkal kereshet. De az is lehetséges, hogy erre nem lesz ereje és talán más pártok igyekeznek majd együttműködésre bírni őket. Ennek a feltételeit azonban nem a zsidóságnak szétszórtan élő részei állapíthatják meg és ezért nagyon veszedelmes volna, ha központi irányítás nélkül döntenének a pártállás súlyos kérdésében. Ezt minden körülmények között csak a most alakult párt teheti meg.

Belgium szakított a franciabarát politikával

Lenin teljhatalommal megy Genuába — Elhalasztották a nagykövek konferenciáját — Genuát is elhalasztják? — Angol-francia antant harminc évre — Franciaország a görög köztársaságot támogatja

Az Uj Kelet tudósítójától.

Tegnap távirataink arról számoltak be, hogy Poincaré intrikál a genuai konferencia ellen. Az intrikát nem épen azzal kezdte, hogy titkos tanácskozást folytatott az Egyesült Államok párisi nagykövetével, már uralomra lépésének első napján közölte, hogy nincs inyére Genua. A világ e fontos értekezletét azzal akarta elhallgattatni, vagy legalább is méregteleníteni, hogy elébe vágott a nagykövek és külügyminiszterek értekezletével. Ezt a diplomatakonferenciát Poincaré hívta össze január végére Párisba és az lett volna a célja, ami általában a diplomatazálásnak, agyonütni a genuai csecsemőt, még mielőtt életképesé válhatna. Ez a diplomata értekezlet húzódothasztódott, végre is február elsejét határozták meg az összejülés napjának. De Lloyd George, aki tisztán látja Poincaré szándékait, nem akarván vezéreltetni a genuai összejövetelt, javaslatot tett a külügyminiszeri találkozó elhalasztására. Mai párisi távirat szerint

az összejövetelt az angol javaslatra el is halasztották, mert már az előzetes tárgyalásoknál olyan nehézségek merültek fel, amelyek ennek a Poincaré tervezte konferenciának az eredményét kétségessé tették.

A francia miniszterelnök kétségtelenül ügyes sakkhuzással a konferencia előterébe a keleti kérdést dobta, minthogy e kérdésben Anglia és Franciaország között szöges ellentétek vannak. A keleti kérdést a francia külpolitika minden alkalommal előráncigálja, ahányszor csak engedményeket akar kicsikarni Angliától az európai politika terén. Most az egyszerű sikertelenül. A diplomata anketet el kellett halasztani. De Franciaország folytatja a játékot Genua ellen, a kormányhoz közelálló sajtó, amelynek a sugalmazottsága kétségen felül áll, ma már a nagykövek értekezletének az elhalasztását is Genua ellen akarja kihar-

nálni. A „Petit Parisienne” ma például egész határozottsággal állítja, hogy a dolog következménye a genuai konferencia elhalasztása lesz. Ez az erős francia szuggeszció már az olasz politikában is érezhető hatását, az olasz előkészítés már tétovább, mint amilyen határozott az első pillanatban volt s ma arról érkezik távirat, hogy

római politikai körökben számolnak vele, hogy a nagyköveti előértekezlet meghiusulta után a március 8-ra tervezett genuai összejövetelt is el kell halasztani.

Ha ez így van, a Poincaré-féle titkos diplomácia első sikerét aratta. Poincaré Amerika vonakodására építette Genua-buktató tervét és Amerika nyilván szintén csak akkor ment volna el Genuába, ha a nagykövek értekezletén előre biztosíthatta volna magát arról, hogy a világ kellemetlen témákat tárgyalni nem fog. Mint a „Prager Presse” jelenti Washingtonból, az Egyesült-Államok csakugyan nem vesz részt a konferencián. Amennyiben amerikai delegáció mégis elmegy Genuába, ennek semilyen meghatalmazása nem lesz. A legkedvezőbb esetben is csak szakértőit küldi ki Amerika és mint megfigyelő lesz jelen a tanácskozásokon minden kötelesség nélkül. Hogy mi a fő oka az amerikai vonakodásnak? Szovjetország.

Amerikának az a felfogása, hogyha hivatalosan részt vesz a genuai konferencián, ez jogilag a szovjetkormány elismerését jelentené. Az amerikai politika pedig ezideig mindig szovjet-ellenes volt.

Mind a demokraták, mind a republikánusok heves ellenzékei a mai orosz rezsimnek, még-lévn győződve róla, hogy csakis a demokratikus Oroszország lehet Amerika természetes szövetségese és vásárlója az amerikai iparcikkeknek.

Azt is mérlegelik természetesen, hogy

Génuva csak komplikálná a washingtoni konferencia eredményeit.

A „Daily Mail“ neworki jelentése szerint a tegnapi washingtoni minisztertanácsban semmi végleges nem határozta meg, vajjon elfogadják a meghívást, vagy sem. Harding elnök csak annyit mondott a reá várakozó újságíróknak, hogy a kérdés igen súlyos, mert Amerika helyzete ebben az ügyben egészen más, mint a többi államé. Ezzel szemben a „Morning Post“ fentartja azt a hírt, hogy Harding visszautasítja a meghívást, mert céltalannak tart minden konferenciát mindaddig, amíg a washingtoni határozatokat végre nem hajtották és Franciaország és a szovjet nem szerelik le óriási hadseregeiket. A kormány és az irányadó politikai faktorok azonban azon fáradoznak, hogy Harding politikai elhatározását mérsékeljék és nyitott ajtó maradjon a tárgyalások számára.

Mára megerősítik azt a hírt, még pedig Londonból, hogy Oroszország részéről maga Lenin megy el a génuvai konferenciára. A moszkvai szovjet végrehajtóbizottsága minden eddigi tétovázás és aggodalmaskodás ellenére végképen őt bizta meg a delegáció elnökségével.

Lenin teljhatalommal utazik Génuába. Fel van hatalmazva szerződéses és egyezményes kötésére.

Aki tudja, hogy Oroszország utóbbi évének politikáját önként Lenin csinálta, úgy hogy ma már Szovjetország politikáját nem bolsevizmus és nem kommunizmus néven jelölik, hanem „leninizmus“ néven jelölik, könnyen felfoghatja ennek az eseménynek nagy horderejét. A teljhatalmu Lenin, aki egyébként odahaza is teljhatalmu, olyan szerződéseket fog kötni a világgal, aminők Oroszország érdekeinek és a pillanatnyi helyzetnek megfelelőek.

Ami a francia-angol antantot illeti, mára Párisba érkezett lord Curzon és Dela Toretta. Curzon folytatja azokat a tárgyalásokat, amiket az angol-francia garanciális szerződések dolgában abbahagytak. A tárgyalásokat tudvalevően Briand kezdte Lloyd Georgeval, folytatta Lloyd George Poincaréval Párisban. Az angol álláspont, amely defenzív szövetséget céloz, tíz évre óhajtott megkötni az egyezséget. Franciaország offenzív szellemet óhajtott és hosszabb lekötöttséget. Most arról érkezik hír, hogy

az antantot harminc évre fogják megkötni, ezzel szemben Anglia újabb feltételeket szab, nyilván a keleti kérdésben. Az időtartamot Anglia hajlandó meghosszabbítani, de a defenzív szellemből nem enged.

Érdekes, ugyszólván szenzációs az a hír, amelyet ma jelentenek Londonból. Eszerint a belga külpolitikában irányváltás történt.

Belgium szakított franciáitól politikájával és London felé orientálódik.

Ha ez igaz, úgy a francia politikát Poincaré uralma óta az első súlyosabb csapás érte. Franciaországot azonban ez sem téríti el hibás útjáról. Mára a görög kérdésben van a franciáknak nem épen időszerű különvéleménye. A franciák lapok Konstantin lemondási hírével kapcsolatban azt írják, hogy Franciaország nem léphetett összeköttetésbe a görög udvarral, amíg a görög trónon Konstantin családja ül. Ugylátszik, mintha a franciáknak most az volna a legsürgösebb dolguk, hogy a kőztársaságpárti Venizeloszt juttassák uralomra.

Hat bani a földgáz köbmétere. Bukaresti munkatársunk jelenti: Az erdélyi metángáz köbmétereinek árát hat baniban állapították meg.

Állatvásár-kiállítás Désen. Bukaresti munkatársunk jelenti: A földművelésügyi minisztérium engedélyt adott a Szolnokdoboka-környéki gazdasági egyesületnek, hogy február 27-én Désen állatvásár-kiállítást rendezzen. Ezen a kiállításon az állam, a vármegye és a gazdasági egyesület díjakat fog kiosztani a kiállítók között.

Egy óra a kolozsvári Talmud Tórában

Az Uj Kelet munkatársától

Egy kis magamnak való tanulmány volt. Idestova egy emberöltő múlt el, hogy a Talmud Tóra padjai között a Szentírást belémszidta és beléműtlegelte a jó öreg Efraim Káin, akit ha él, isten éltesen még jó néhány generáción át és ha megtért volna őseihez, jó nyugodalmat kívánok neki és sok Fényt a magas szférákban. Ezt a jutalmat fáradságos élete után megérdemli szegény, akinek ököl-izmai a rajtuk való tréningben acéllá keményedtek. Hogy kinlódott, szegény, velünk, ki tudja, hányszor volt izomlása a verés miatt, amelynek pedagógiai fontosságát unos-untalan ő hangoztatta és mi éreztük. Így tanított bennünket Szentírásra:

וְהָיָה הַיּוֹדֵעַ
לְאָבְרָם
בֶּן
יִצְחָק אָבְרָם
שֵׁם בְּנֵי
אִשְׁרָיִל הַגֹּר
יִשְׁמָעֵאל

ün Hogor hat geboren
dem Avrom
a ben
ün Avrom hat gerufen
den Sem vün sein Sün
wos Hogor hat geboren
Jismael

Hajlongtunk előre és oldalt és kezeinkkel gesztikuláltunk.

Míndez pedagógia volt.

— Aki nem mozog, az alvó — slojfer — mondogatta. Lébedig! Ebredjete!

Es ha valaki a „ben“-t nem benne és a „sem“-t nem semre fordította, hanem tévedésből „Sühnt“, vagy „Noment“ mondott, jaj volt annak.

— Istentagadó apikojresz — vicserítottra a fogát, vörös szakála idegesen reszketett — hogy fogom kiüzni belőled a hitetlenség ördögét.

Nem volt nehéz kiüznie. Lánctörő öklével úgy kizavarta a hitetlenséget a nyolckilenc éves Spinozából, hogy csak egy nyekkent.

E kedves emlékek borzongtak meg bennem a minap, hogy az újjászervezett kolozsvári Talmud Tóra két előadását végighallgattam. Tágas és szellős világos terem — két-két fiú egy padban — katedra, a fiúk előtt zsirtalan, tiszta könyv.

Semot könyvének tizedik fejezetét tanítja Kepecs Bernát hitoktató. Lefordíttatja a szöveg minden mondatát, a névszók konstrukciója felől érdeklődik, a „binjan“-ról, kettágu, rendhagyó-e — kérdezi. Az igéknel ragoztat. „Rasit“ is olvasnak a gyerekek és nagyon jól és helyesen megértik, különösen az összehasonlítókkal való magyarázatokat. Midrással, oktató, üdítő meséskével kis pihenőt szerez a gyerekeknek.

Nem ártana persze, — ha már a hagyomány kedvéért németre fordítják a Bibliát — ha a német nyelv rendjét is megtartanák. Ha a mondat szórendjét nem lehet betartani a héber sajátosságok miatt, legalább a szavak grammatikai viszonyában ne engedjék a gyerekeket hibát ejteni.

— A sok tantárgy, amivel a gyerekek fejét tömik — panaszokodik a jó Kepecs bácsi — nem enged meg, hogy erre külön is ügyeljünk. Örülök, ha néhány fiuban fölfedezhetek jó matériát, akiből „talméd chochem“ válhat valamikor. A többi ugyanis legfőjebb, ha „jodea széfer“, könnyű szövegolvasó lesz. Ez pedig tanulja meg külön a németet, ha nagyon akarja. A „talméd chochem“ ösztönszerűen is ráter a helyes utra.

Béhoznak egy kis fiút.

— Vasból való agyveleje van — mondja a szakálás kísérő. Nem is tudom, hogy jön ez ehhez a csirkefogóhoz.

Tömpeorru, mosolygós, jól öltözött fiucska, lehet tíz esztendő.

— Mit tudsz abból a vasból való agyvelőből kihozni? — kérdelem.

Előveszek egy széljegyzetes, sok magyarázatot Bibliát.

— Olvass!

Fölbígyeszti az ajkát. Mi neki ez a könnyű egzegezis!

Es úgy olvassa Rasit, fűrgén, vidáman, mintha pitykézne. Dobbant a lábával, fázik, a kezét összeverdesi. Enekelget, mókás képleteket csinál; meg kell csókolni ezt a kölyköt.

— Ez nem kunszt — mondja. Tudok én nehezebbet is.

Nem volt talmudkötet a közelben, a fiucska nem bizonyíthatta be, hogy Talmudot is épolyan könnyen olvas, mint Rasit, de így is elnieszem neki.

— Bácsi — szolt bucsuzáskor — most „Bove meciét“ tanulom. Peszachig elkészülök vele. Jöjjön el, kérem, a szijum-ünnepre.

— Megígértem.

Modern, de teljesen zsidó szellemben való tanítás folyik Juda Edelstein osztályán, ahol a Tarbut gimnáziumának felső osztálybelijeit héberül tanulják a Biblia-szöveget.

Edelstein típusa a modern zsidó tanítónak. Nyugodt előadása, alaposága, kimélyített és kiszélesült tudása alkalmassá teszik épen erre az uttörő hivatásra. Mert csak e tulajdonságok vértettségével lehet átértékeléseket végrehajtani. Ő már módszerességet visz a tanításba. A Biblia minden szavát, a szó minden értelmi és esztétikai árnyalatát leméri, a szöveg többi részéhez logikusan és a nyelv természetének latbavetésével hozzáigazítja. A Biblia az ő előadása során új kulturtényezővé gazdagodik és az ifjak között egyet nem látam, akinek figyelme oda ne tapadt volna az előadóra.

Edelstein ugyanazt a szövegrészt tanította, mint az alsó osztályon, de míg itt a chéder népiessége vezet, addig nála már a tudományosság fegyelme, komolysága és emelkedettsége érződik.

A Talmud Tóra megszervezése befejezetlen még. Ez a földadat Antal Márk avatott képességei segítségével oldódik majd meg a közeli napokban. A gyermekek képességeik és készségeik szerint kell még átcsoportosítani. És nemcsak Bibliát és a népszerűbb kommentárokat fogják tanítani, hanem a zsidó köznapi élethez közel álló szabványokat a Sulchan Aruchból és föleg Talmudot.

Fontos volna, hogy ezt a nemzeti kultúrkincset a lehetőséghez képest a hagyományosság megóvása mellett tudományos módszerrel tanítsák.

De fontos lenne az is, hogy ne csak a gimnázisták, hanem a zsidó iparos ifjuság is élvezhetné e kincset.

Szabó Imre

A vállalkozóknak is fizetni kell a forgalmi adót. A pénzügyminisztérium legújabb rendelete folytán az építkezési, utépítési, vasuti és egyéb hasonló minőségű vállalkozók is kötelesek az egyszázalékos forgalmi adót fizetni a vállalkozási összeg után. Ez összegből levonhatók a nyersanyagok árai és a munkások fizetése. A műépítések is kötelesek az egyszázalékos forgalmi adót fizetni, ha a vállalkozásnál nem csupán technikai munkát végeznek, hanem ők maguk a vállalkozók.

Miért emelkedik a cseh korona. Bukaresti munkatársunk jelenti Az itteni pénzügyminisztériumban működő bankjegyforgalmi bizottság a héten egyszer kizárólag azzal a céllal ült össze, hogy megvizsgálja és esetleg a lei számára hasznosítsa a cseh korona szilárdságának és emelkedésének az okait. A bizottság ezen az ülésen megállapította azt, hogy a cseh korona stabilitása egészen természetes, mert az ország kereskedelmi mérlege aktív és a külföld bizalommal van Csehszlovákia pénzügyi és valutáris politikájára iránt. Megállapította a bizottság ezenkívül, hogy január hónap harmadik hetében a csehszlovák bankjegyforgalom kétmillió koronával csökkent és hogy a jelenlegi 11.047 millió korona forgalomban lévő papírpénz 808 millióval kevesebb a megengedett maximumnál. A csehszlovák bankjegyek pedig ezenfelül is 1342 millió cseh korona értékű külföldi devizával és érccel vannak fedezve.

Egységes zsidó párt alakul az országgyűlési képviselőválasztásokra — Minden zsidó jelentkezzék a választól listába való felvételre

Az Uj Kelet tudósítójától

A parlamenti választásokra országsszerte megindult agitáció Erdély zsidóságát is erős politikai szervezkedésre készítette. A közeledő képviselőválasztások alkalmából természetesen merült fel a gondolat Románia zsidóságában, hogy az egybehívandó parlamentben, mint nemzeti kisebbség, önálló képvisellel birjon. Nagyrománia egyes országrészei, így Bukovina már az eddigi parlamentben is külön zsidó nemzeti képvisellel szerepelt. Erdély zsidósága szintén elérkezettnek találta az időt, hogy a képviselőválasztások alkalmával, mint külön népi, gazdasági és kulturális igényekkel bíró népcsoport lépjen fel. A választási küzdelemben való szervezett részvétel céljából Kolozsvár zsidósága tegnap megalakította a zsidóság egységes föllépését előkészítő politikai bizottságot.

Az előkészítő bizottság értekezletén pártáryalatra való tekintet nélkül részt vett a kolozsvári zsidóság minden rétege. Az előkészítő bizottság egyelőre nem precizította a megalakítandó egységes zsidó politikai párt programját. Az ideiglenes vezetőség működése egyelőre kizáróan arra szorítkozik, hogy Erdély egész területén, a vidéki helyi szervezeteket sűrűn megalakítsa. Az összes helyi szervezetek kiküldöttjei fogják aztán az egységes zsidóság politikai programját véglegesen megállapítani és a végleges vezetőséget megválasztani. Ez a végleges vezetőség fogja a választási küzdelemet irányítani. Annyit azonban már most is leszögezett az ideiglenes szervezőbizottság, hogy a megalakuló zsidó politikai párt, minden zsidó frakció fölött fog állni, úgy hogy a politikai párt keretében Erdély egész zsidósága, árnyalati különbségre való tekintet nélkül helyet foglalhat. Ez annál is természetesebb, minthogy az általános politikai párt egyetlen célja az, hogy az általános zsidó gazdasági és politikai érdekeket megvédje és ebből a célból, a zsidó kisebbségnek parlamenti képviselést biztosítsa.

A Zsidó Nemzeti Szövetség állásfoglalása

Az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség nagy intézőtanácsa a mai napon ülést tartott, melyen szintén foglalkozott az egységes zsidó politikai párt gondolatával. A nagy intézőtanács örömmel üdvözölte az előkészítőbizottság működésbe lépését és határozatilag kimondotta, hogy az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség, a megalakuló általános zsidó politikai pártot teljes erejével támogatni fogja. Egyben annak a reményének is kifejezést adott, hogy a megalakuló párt valóban olyan párt lesz, mely Erdély egész zsidóságát, árnyalatra való tekintet nélkül egyesíteni fogja a zsidóság egyetemes politikai és gazdasági érdekeinek megvédésére.

Felhívás a csoportokhoz

A Nagy Intézőbizottság határozata alapján a Szövetség elnöksége azonnal felhívást intézett az összes helyi csoportokhoz és csatlakozott hitközségekhez. A felhívás többek között így szól:

Szövetségünk központi Nagy Intézőbizottsága 1922 évi február hó 1-én tartott ülésén egyhangulag kimondotta annak szükségességét, hogy Erdély, Bánát, Máramaros és Körösvidék zsidó lakossága egy önálló politikai pártba tömörülten, egy központi pártvezetőségnek egységes irányítása alatt vegyen részt az 1922 évi március hó elsejére kiírt parlamenti választásokban. Kolozsvárt az a kísérlet, hogy a Szövetségünk kötelékébe nem tartozó, egyes zsidó társadalmi tényezők egy ilyen zsidó politikai párt megalakításában Szövetségünk tagjaival karöltve résztvegyenek, eredménytelenül járt és nem kétséges, hogy ez lehetséges lesz ott is, ahol Szövetségünk még nem jutott oda fejlődésében, hogy a zsidóság zömét magában foglalja.

Őnök e napokban felhívást fognak kapni az Erdélyi Zsidó Néppárt központi

előkészítőbizottságától, hogy e pártnak helyi szervezetét — lehetőleg az esetleg a szövetség kötelékébe nem tartozó zsidó társadalmi tényezők bevonásával és ezekkel egyetértőleg — megalakítsák, annak vezetését megválasszák és azt utasítsák, hogy a párt országos szervezetének megalakítása, részletes programjának megállapítása és központi vezetésének megválasztása végett Kolozsvárt e hó közepén tartandó nagygyűlésen megfelelő számú kiküldöttel képviseltesse magát.

A most említett nagygyűlésen megválasztandó központi pártvezetőség lesz hivatalos, hogy a pártnak a küszöbön levő parlamenti választásokban való részvételét egységesen irányítsa.

Szövetségünk központi Nagy Intézőbizottsága elvárja az összes helyi csoportoktól és csatlakozott hitközségektől, valamint minden egyes szövetségi tagtól, hogy az Erdélyi Zsidó Néppárt megszervezésében legjobb erejének latvetésével fog közreműködni.

A párt programjának lényege: A nagyromániai zsidóságnak önálló népkisebbségül való elismerése és felruházása mindazon jogokkal melyek a népkisebbségeket egy demokratikus államban a mai kor eszméi szerint megilletik.

Okvetlenül életelt kell adnunk magunkról és be kell bizonyítanunk, hogy öntudatos nemzeti politika folytatására képesek vagyunk.

Részítsék hát az Erdélyi Zsidó Néppárt központi előkészítő bizottságának Önökhöz intézendő felhívását a megérdemelt figyelemben és kövessék azt!

A választásokon tanúsítandó magatartásukat az Erdélyi Zsidó Néppártnak megválasztandó központi vezetősége fogja megszabni.

Az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség ennélfogva nyomatékosan föl hív minden zsidót, akinek választói jogosultsága van, hogy február 8-ig okvetlenül jelentkezék az illetékes városi tanácsoknál, vagy községi előljárásgoknál és követelje a választói névjegyzékbe való fölvetelét.

Mit hallott Felícus Mops Romániáról

Beszélgetés egy csodálkozó svéd
tudóssal

Az Uj Kelet bukaresti munkatársától

Bukarest, január 27. Felhívták figyelmeztet Felícus Mopsra, egy svéd közgazdasági tudósra, aki néhány nappal ezelőtt azért jött Bukarestbe, hogy a román viszonyokat tanulmányozza. Az egyik román kollegámmal kerestem fel, gondoltam, ha románt lát magam előtt, többet fog tudni mondani. És csakugyan, beszélgetésünk alatt több ízben merített anyagot további mondanivalójához abból, hogy román kollegámra nézett.

Felícus Mopson első pillantásra meglátszik, hogy északi ember. Tekintete, amely fekete celluloidkeretes pászsem alól tör elő, hasítóan hideg. Szőke haja hullámokban omlik homlokára. Finom vonások, halvány, alig látszó bajusz és két piros rózsza az arcon.

— Felícus Mops — mondja a bemutatkozásnál — közgazdász, a stockholmi egyetem bölcsészeti fakultásának tanára.

— És Ön kimondottan Romániába jött?
— Igen. Ez az ország nagyon érdekel, mert sok ellentétes hírt hallottam róla.

Megkínál norvégiai szendviccsel és folytatja:

— Télen jöttem, mert azt hallottam, hogy nyáron itt szenezáliai meleg van. Ha jól emlékszem, tavaly ötven fok volt itt a hőmérséklet. A tél pedig, mert közel fekszik

Oroszországhoz, nagyon hideg. Azt mondták, sokszor harminc fok is. Hát nekem ez sokkal jobban megfelel.

Miután ezt északi temperamentummal elmondotta, rátért az ellentéteségekre.

— Ez az egyik szélsőségből a másikba való ugrás nagy hatással van a lakosság természetére. Az ember tulajdonképpen az éghajlatnak a terméke. A golfáramlat, amely Franciaország és Anglia partjainál elvonul, több hatással volt a franciák és az angolok jellemének a kialakulására, mint az összes atavizmusok és egyéb örökségek. És épen ezért azt gondolom, hogy a román nép rendkívül mozgékony természetű kell hogy legyen, mint az éghajlat, amely alatt él. Egyik végétől pillanatok alatt mehet át a másikba. Valószínű, hogy majdnem egyidőben cselekvő és közönyös, nagylelkű és türelmetlen, erős és tartózkodó, előrelátó és meggondolatlan, vendégszerető és gyanakodó, józan és rendszertelen, hívó és babonás, hevílékeny és kétkedő, ma csupa tűz, holnap csupa fagy, egyszóval az emberi ellentétek rendkívül érdekes keveréke.

Felícus Mops ránézett román kollegámra, aki belépésünkor nagy élénkséggel és érdeklődéssel adta tanújelét, most pedig hallgatagon és fáradtan gubbasztott.

— Ime, nem megmondtam! — szökö azután hozzám fordulva. — Ez az ur az imént még a legnagyobb kíváncsisággal figyelt bennünket és nézre, már egészen ellanyhult.

Elkacagtam magam ezen a találó ábrán és azon, hogy ez a svéd tudós már a legelső emberen, aki utjába került, tanulmányokat végez.

— De végül is, — mondtam — Önt bizonyára egy komolyabb ellentét vonzotta ide, mint azok, amelyeket felsorolt.

— Nos igen, — válaszolta — azt hallottam tudniillik, hogy ez az ország, amelyet a világ egyik leggazdagabb államának ismerünk, olyan borzasztó pénzügyi válságban van, hogy nincs egy ember sem, aki azt megoldja. Azt hallottam, hogy ebben az országban, amelyről úgy tudjuk, hogy Európa egyik nagy magtára, a lakosság kukoricás kenyerezt eszik. Azt hallottam, hogy ez az ország, amelynek szene, vasa, petróleuma, fája, sója és aránya van, idegen államok adófizetője. Azt hallottam, hogy ennek az országnak a kivitele a behozatalnak még a negyedrészt sem éri el. Azt hallottam, hogy politikusai képzett és intelligens emberek és mégis más országokból vesznek át törvényeket, ahelyett, hogy saját maguk dolgoznának ki olyanokat, amelyek a nép, a nemzet igazi szükségletének megfelelnek. Azt hallottam, hogy fővárosuk nagy kiterjedésű, amelyben a pompás és kokett villák megszámlálhatatlan négyzetmétereket foglalnak el és hogy mégis itt van a legnagyobb lakáshiány. Azt hallottam, hogy lebonították a városházát és egy ócska elemi iskola épületébe költöztették, amelynek a megújítására többet adtak ki, mint amennyire egy művésziesen megkonstruált új városháza került volna. Azt hallottam —

— Professzor ur, az istenért, ne folytassa! — kiáltott itt hirtelen közbe román kollegám, aki eddig szótlanul ült széknél. — Már épen eleget hallott...

Felícus Mops mosolyogva megcsóválta fejét és mindkettőnk újabb szendviccsel kínált.

Ben Ami

Halasztást kaptak a bankok a december havi forgalmi adó befizetésére. Egy elkésett miniszteri rendelkezés csak most adja hírül, hogy a pénzügyi vezérigazgató december havi forgalmi adóját február elsejéig be kell fizetni. Mivel a dátum már lejárt, a pénzügyi vezérigazgató nyolc napi haladékot adott. A kolozsvári pénzügyi vezérigazgatóhoz érkezett folytonos panaszok eredményeképpen a pénzügyi vezérigazgató elrendelte, hogy azok a kereskedők, akik egy hónapban elmulasztották befizetni a forgalmi adót, de a következő hónapban rendszeren eleget tettek kötelezettségeiknek, nem kötelesek újabb büntetést fizetni.

A gyáva asszimiláció

Miért lesz román tannyelvű az aradi zsidóiskola

Az Uj Kelet munkatársától

Egy szürke hír síkkadt el a napokban az erdélyi napilapok hasábjai között. Alig néhány sor, jelentéktelen kis semmisség az egész. Az olvasó szeme részvétlenül elsíklott fölötté, a pillája még csak fel sem szaladt ideges rángással; kis szürke hír, újságok hasábjain, igénytelen és szerényen meghunyó, halkán elmarolt előttünk sok szürke társával együtt, mint közlegények csapata a generális előtt. Ki emlékszik a szimpla közbakára? Elment és ezzel vége. Mi azonban belenyulunk a szürke gomolyagba, galléron ragadjuk a kis hírt, kiemeljük a feledés felé marsoló csapatból, a magasba emeljük és elkiáltjuk magunkat:

Ide nézzetek, ez a hír el akar surranni előletek a szürkek tömegében, hogy észre se vegyétek, pedig nem is szürke, véres ő. Hahó! megállj kis féreg, feltűzünk gombostűnk hegyére és odaszegzünk a történelem lapjára, hogy örökre ott éktelenkedj emléketűül, mementóul a késő utódok számára, hadd fassák: mikor a zsidó nép kétezeréves sötétség után világosságra nyitotta szemét, mikor kiegyenesedett végre és nekifeszülő izmokkal verekedett az életért, a csapások és szenvedések között te voltál a legnagyobb csapás: a belső fekély.

A szürke napihír ez:

Román tannyelvű lesz az aradi zsidó elemi iskola. Az aradi izr. hitközség képviselő-testülete vasárnap délelőtt 10 órakor tartott ülésén foglalkozott a tanfelügyelőség átiratával, amelyben felhívta a hitközséget, intézkedjék záros határidőn belül, hogy az általa fenntartott népiskolában a jelenlegi magyar tannyelvről a zsidó nemzetiségnek biztosított kisebbségi jog alapján a héber, vagy jiddis tannyelvre, illetőleg amennyiben a hitközség ezen jogával élni nem akarna, úgy az állam hivatalos nyelvére, a román tanítási nyelvre térjenek át. A képviselő-testület dr. Schütz Henrik alelnök és mások felszólalása után elfogadta az előjáróság javaslatát, amely szerint a zsidó iskola tannyelve a román lesz. A javaslat ellen felszóltak Kalmár József és társai, akik a héber nyelvre való áttérést követelték.

Ezek szerint az aradi izraelita hitközség népiskolájában legközelebb már románul fognak tanítani. Bennünket meg sem lep a hír. Mi nem csodálkozunk rajta, hogy a mellőngető aradi magyar zsidók iskolájában román lesz a tanítás nyelve. Ha nem volna mienk az átok, talán belső elégtétellel mosolyognánk is rajta, ime bekövetkezett, matematikai pontossággal következett be, amit előre láttunk és mondottunk: az asszimiláció nem tagadja meg magát (bár egészen különös következetesség ez és abban áll, hogy mindig és minden körülmények között megtagadja magát), az asszimiláció mindig aljas és gyáva, mert legmélyebb lényege, hogy miként elárulta saját fajtáját, elárul minden más fajt, amelyhez a szelek járása szerint hozzászegődött és dörgölözött. Az aradi hír nem hat ránk a felfedezés szenzációjával s ha mégis kiragadjuk az elfolyó eseményekből, tesszük ezt a gyűjtő-szenvedélyből, aki dokumentumokat hord össze, hogy belőlük egy elhanyagolt embertípus karakterét rajzolja meg elrettentő példaképpül. Tesszük azért, hogy megmutassuk a zsidóságon kívül állóknak, magyaroknak és románoknak egyaránt, akik talán naívnul hiszik, hogy a magát megtagadó zsidókban értékes fegyvertársakat nyernek: mennyire értéktelen és ingatag az a hűség, melyhez ilyen áron jutnak.

Mi történt Aradon? Aradon a Schützök és más magyarok kimondták, hogy ezentul románul fognak tanítani az iskolájukban. Ugyanazok a Schützök, akikkel nemrég az egyik aradi magyar lap ankétet rendezett a zsidókérdésben s akik így nyilatkoztak:

— Az Erdély területén levő zsidók magyar nemzetiségűeknek vallják és érzik

magukat. Mint ilyenek, a magyarság szervezkedésében részt kell, hogy vegyenek. (Dr. Schütz Henrik nyilatkozata az „Aradi Közlöny” 1921 október 5-iki számában.)

— Arad nyolcezer lélekszámot meghaladó zsidósága között öt-hat darab cionista van s ez a törpe kisebbség nem képviseli a zsidóságot és nevében nem beszélhet. Különbben is a zsidóság nem külön faj, vagy nemzetiség, csupán hitfelekezet. (Adler Andor nyilatkozata ugyanott.)

— A magyar zsidók nem „csatiakozni” akarnak a magyarsághoz, hanem továbbra is azok akarnak maradni, amik voltak: magyarok. Ha a többi magyarok ki akarnak rekeszteni a magyar zsidókat a szervezkedésből, ezzel nem vették el azt, amit ők is adhattak: a magyarságukat. A zsidó nem nemzetiség. A román államnak érdeke az, hogy a zsidóságot ne nemzetiségnek tekintse, hanem adja meg neki a teljes szabadságot, hogy annak vallja magát, a mi: a magyar zsidó, magyarnak. (Egy „magát megnevezni nem akaró előkelő aradi zsidó” nyilatkozata ugyanott.)

Rendben van. Mi elhisszük nekik, hogy magyarok, sőt nem is bánjuk, legyenek magyarok. Hiszen ezek az urak bennünket, amikor a zsidó nemzeti mozgalom zászlóját kibontottuk, hazaárulóknak nevezték és patkányokhoz hasonlítottak, akik menekülnek a sülyedő hajóról. Gyáváknak mondtak minket, akik átpártoltunk a hatalomhoz. Mi csak mosolyogtunk a vádakon, mert ismertük az asszimiláció lélektanát és jól tudtuk, el fog jönni az idő, (nem is fog soká vártni magára) amikor azok az urak, akik most habzó szájjal tesznek hűséget magyarságuk mellett, hátat fordítanak a magyarságnak és ugyanolyan hévvel vallják magukat románoknak. Mi tudjuk, tisztára a véletlen játéka volt, hogy az erdélyi zsidóság nemzeti aktíválódása egybeesett az impériumváltással, holott valójában a mozgalom történeti szükségszerűség kirobbanása volt, amely bekövetkezett mindenütt, ahol a zsidók nagyobb tömegben éltek és bekövetkezett volna Erdélyben impériumváltás nélkül is. Véletlen volt az is, hogy az új hatalom szimpátiával fogadta ezt a megmozdulást, talán, mert ezáltal egy másik kisebbség gyöngítését akarta. Mi nem akartuk ezt és már a megmozdulás pillanatában tisztában voltunk vele, hogy el fog jönni az idő, amikor mint kemény ellenfelek fogunk szembenállni a hatalommal és egyenes gerinccel követelni fogjuk jogainkat.

A zsidó nemzeti mozgalom legbensőbb természeténél fogva független a konjunkturától és változó viszonyokról, mert egy nép természetes szükségleteiből meríti erőt. Csak az asszimiláció hajlik a szelek és idők járása szerint és erre csattanó példa: Arad.

Most lássuk hát, ki volt a menekülő patkány? Mi, akik büszkén visszatértünk önmagunkhoz és ősi nyelvünk jogát követeltük, avagy az aradi magyar zsidók, akik mellőngető nyilatkozatok után egy meghatóan egyszerű gesztussal áttértek a román nyelvre. Ő uraim ne mondják nekem, hogy kényszer, kérdezzék csak meg az igazi magyarokat, mit kell ilyenkor tennie egy magyarnak. Vagy hallgatiák volna meg, mit mond ilyenkor egy becsületes cionista. Dr. Singer Jenő elvtársunk, a hitközség képviselőtestületi ülését megelőző napon az „Aradi Hírlapban” cikket írt erről a kérdésről.

— A zsidó hitközség előjáróságának tagjai — írja dr. Singer — a nyilvánosság előtt több ízben odanyilatkoztak, hogy ők és a vezetésük alatt álló zsidó hitközség tagjai a magyar nemzetiséghez tartoznak és a magyar kultúrával forrottak össze. Ha ez így van, úgy ennek az elvnek a természetes következményeként azt kellett volna válni, hogy ugyanez az előjáróság azt javasolná a hitközségnek, hogy miután a zsidó iskolában ezentul magyarul tanítani nem lehet, ennél fogva szüntessék be az iskolát és

küldjék a magyar nemzetiségű zsidó szülők gyermekeiket a magyar nemzetiségű iskolákba.

Ugy bizony, a becsületes és gerinces gondolkodás ez követelte volna. Bezárni az iskolát! De nem hátat fordítani a kultúrának, amellyel összeforrottak. Ki hát a patkány? — Patkány? Ő nem A patkány tiszteletreméltó, bátor állat; elmenekül ugyan a baj elől és talán az első, aki megéri a közeledő veszedelmet, de ha elérkezik a döntő pillanat, szembe fordul támadójával, nyit harcba megy át, nekiugrik és megrapja. A patkány karakteres állat. Ha mindenképpen az állatvilágból kell hasonlatot vennünk, közelebb áll a kaméleon, ez az elhanyagolt undok hulló, állatok leggyöngébbje amelynek támadóival szemben már csak egy fegyvere van, — az alkalmazkodás, a környezet színéhez való áthasonulás.

Az asszimiláció ilyen természetű irányváltására el voltunk készülve és tudjuk, hogy akadnak majd rövidlátó román államférfiak, akik örömmel üdvözlék az aradi zsidók elhatározását. Amíg a mi külön nemzeti és kulturális követeléseinkkel (amelyek elvégre az állambiztonság szempontjából sem kifogásolhatók) szembenállott a „magyar zsidók” szemfogató irredentizmusa, addig talán mi voltunk szimpatikusabbak a hatalom birtokosai előtt. Lehetséges, hogy most fordítva lesz és az aradi zsidók megnyerik Bratianu kezgét. Mi azonban nem akarunk a hatalom árnyékában sütkérezni, a magunk színeivel megyünk a küzdelembe s csak azt követeljük, amihez elvitathatatlan jogunk van. Ez a magatartás a hatalom birtokosai előtt nem mindig szimpatikus, de ha komoly és demokratikus gondolkodású férfiak gyakorolják a hatalmat, ezek tudják, hogy sokkal értékesebb az olyan államhűség, amely ellenértékül jogokat követel, mint az, amely jogokat felad és fenntartás nélkül behódol.

Az aradi hitközség határozata beszédes bizonyíték kell hogy legyen, nemcsak a magyarságnak, amelyet most elárultak, de a románságnak is, amelyet adott pillanatban épüget el fognak árulni. Az asszimiláció nem is tehet mást. Ő az emberiség elhanyagolt típusa, kaméleonja, amelynek már nincsen ereje és nincsen gerince, hogy saját színeiben jelentkezze az élet küzdőterén. Ő már csak mások színeit öltheti magára. Ez ezért az aradi magyar zsidók októberi nyilatkozata csak olyan értékkel bír, mint a januári határozat.

Marton Ernő

— Két ortodox hitközség Nagyváradban. Megirtuk, hogy a nagyváradói statusquo hitközség dr. Schönfeld Lázár kezdesére kimondotta az ortodox alapra való helyezkedést és szemben a főnállott ortodox községgel kérti fogja, hogy a megváltozott nevű, de konzervatív szellemben vezetett hitközség a „főzsidóhitközség” elnevezést nyerje. A kultuszminisztérium a napokban végzésben teljesítette a hitközség kérését. Az elintézés — mint ismeretes — nem a beszüntetett ortodox iroda közvetítésével történt. Az ügy miniszteri referense kijelentette, hogy az ortodox iroda egy magántársaság vállalkozása, amelyet csak ideiglenesen ismertek el és kulturagyekben döntő tényezőként egyáltalában nem számít. Véleményező és döntő faktor zsidó hitéleti ügyekben az a zsidó egyházi fórum lesz, amelyet a közeljövőben fognak megszervezni és amely egész Nagyrománia zsidóságát képviseli majd vallásügyi téren.

— Gyógyszerészségének mozgalmi. A gyógyszerészségének munkája a legsúlyosabb, fizikumot és szellemet megerőltető munka. Eddig a rendes munkaidőjük kilenc és félóra volt és egy új rendelet, amelyet a közjóléti minisztérium mostanában adott ki, a gyógyszerészségének nagy megerőltetést igénylő munkáját még súlyosítja. Tizenhárom óra hosszat kell a tanult és egyetemi képeztést nyert férfiaknak és hölgyeknek naponta dolgozniuk. Az új rendelkezés az új takarandóval kapcsolatos. Az erdélyi gyógyszer-tári alkalmazottak sérelmeikkel Kolozsvár városi tisztifőorvosi hivatala elé járultak és felkeresték a közegészségügyi reszortot is arra kérve, hogy támogassák őket tiltakozásukban. Dr. Totoianu tisztifőorvos megígérte támogatását. A gyógyszerértulajdonosok is tiltakozni készülnek az alkalmazottjaikra rótt terhek ellen.

Mihály Tivadar nyilatkozik az aktuális politikáról, jelöltetéséről és a pártközi kartellról

Az Uj Kelet tudósítójától.

Mihály Tivadar miniszter, az Egységesítő Bizottság elnöke tegnap délután Bukarestből, ahol néhány hétig tartózkodott, visszaérkezett Kolozsvárra. Ma délelőtt fogadta munkatársait és az aktuális kérdésekről nyilatkozott.

— Hazajöttem — mondotta Mihály Tivadar — abban a hitben, hogy itthon békét fogok hirdetni és hogy ennek az akciónak fogantója is lesz. Fajdalom, ez a reményem nem teljesült. A nacionalisták olyan harciasok, hogy valósággal visszariadnak az émbert, bármilyen őszinte békeszándékkal is jöjjen.

— Miniszter urnak megbízatása van a kormány részéről tárgyalni a nemzeti párttal?

— Különös megbízatásom nincs; a magam iniciatívájára végzek békítési munkát, de nem tudom és nem is hiszem, hogy sok eredménye lesz.

A választási listára vonatkozó kérdésekre a miniszter azt válaszolta, hogy épen akkor utazott el Bukarestből, amikor a minisztertanács a választási listák kiegészítéséről tárgyalt. Hogy e tárgyalások hogy végződtek, nem tudhatja, de Tanasescu, az erdélyi belügyi részort vezetője a választás adminisztratív ügyeire vonatkozó utasításokat át fogja venni és már holnap, vagy holnapután pontosan tudni lehet, hogy milyen mértékben fognak a választási névlajstromok kiigazítani.

— Tud miniszter ur egy választási kartellról, amely állítólag létrejött a liberális és nemzeti pártok között?

— Ugy hallottam — felelte Mihály — hogy valóban létrejött egy ilyen fajta megegyezés, ami egyébként a pártok nobilitásának egyik jele. Ha ugyanis a nemzeti párt egy markánsabb politikai egyéniséget fog valahol jelölni, ott a liberális párt el áll majd attól, hogy jelöltet állítson.

— A kisebbségek választási aktivitásáról volt szó a kormányban miniszter ur ottléte idején?

— Ottlétemkor szó volt arról, de végleges helyzet e tekintetben még nem alakult. A nemzetiségek politikai aktivitásától a kormány nemcsak hogy nem idegenkedik, hanem a közvélemény tisztázása és kialakulása szempontjából egyenesen kívánatosnak tartja.

A miniszter azután szótvetette a kilépésére vonatkozó híreszteléseket. Nem felel meg a liberális pártba. Pártonkívüli marad és minden valószínűség szerint ilyen programmal fogja magát jelöltetni. Az Egységesítő Bizottság elnöki állását mint adminisztratív megbízatást vállalta a folyó ügyek lebonyolításáig. Valószínű, hogy a bizottságot be fogják rendelni a központba és mint helyi közigazgatási szerv végleg meg fog szűnni.

Különleges becslobizottságok Erdélyben.

A nagyipari üzemek adóbecslésére a pénzügyminisztérium intézkedése folytán Erdélyben nyolc különleges becslobizottság kezdte meg működését: Kolozsváron, Aradon, Szatmáron, Marosvásárhelyen, Temesváron, Nagyváradon és Tordán. Minden egyes becslobizottság csak egy-egy városban dolgozhat. Kolozsváron a bizottság már tegnap megkezdte működését. A bizottságban az ipari főfelügyelő egy megbízottja is helyet foglal. A rendes adóbecslési munkálatok Erdélyben gyorsan haladnak. Udvarhelyen már elvégezték teljesen az adóbecslést és előreláthatólag a hét végén Kolozsváron is befejezik.

A Sfatul a forgalmi adó ellen. A kolozsvári Sfatul Negustoresca a pénzügyi részort utján memorandumot juttat el a pénzügyminiszterhez, melyben panaszkodik, hogy az adótörvény téves értelmezése folytán az illetékes közegek behajlják az egyszázalékos forgalmi adót akkor is, ha az eladott cikk után már lefizették a tizenöt, tizenkét vagy hatszázalékos luxusadót.

HIREK

Az UJ KELET telefonjai:
Szerkesztőség 977. — Kiadóhivatal 844.
Nyomda 879. — Zs. N. Sz. 558.
Fraternitas-nyomda héber-osztály 455.

Egy adattal több

Tudom, hogy valamikor, boldogabb időkben, mostani élethaldéki-üzdelmünk lezáró dokumentumát meg fogják írni a zsidó nemzet reneszánszának történetét.

Tudom, hogy a nagy zsidó nemzet újjáéledésének történetében, külön szakasz, külön monográfia fog jutni azoknak a küzdelmeknek, melyeket a zsidóság itt Erdély területén vívott meg.

Mert ragyogóak voltak ezek a csaták, melyeket idegenekkel kellett megvívunk és súlyosak azok, melyekben saját magunkkal öklöztünk.

Es én tudom azt, hogy ezek a kis irások, napihírek elején, kuforrásait lesznek, az erdélyi zsidó nemzet megírandó monográfiájának.

Azért írom le most is, ezt a kicsiny, ezt a jellemző esetet.

Hogy adatul szolgáljon a jövődő történetírójának, a zsidó korszaklém megfestésénél.

Es epilógusul magunknak, a multbeli Tarbutellenes akció szép lezárására.

A Tarbut kolozsvári gimnáziumába, sok szegény zsidó szülő járatta gyermekeit. Vagyoni tehetségükhöz mérten, tandíjmentesen, vagy fél tandíjmentesen. Az, aki a mostani esetnek hőse, féltandíjmentesen járatta fiát a héber gimnáziumban.

— Nem akarom ajándékképpen a féltandíjat, — mondotta az apa, a beiratásnál. — Isten segít ségével, ha javulnak anyagi viszonyaim, én megterítem a tandíj mását felét is. Még ha évek mulnak is el közben. De most szegény ember vagyok és kérem fiam részére a féltandíj kedvezményt.

A fia jó tanuló, a szülők szegények, — a Tarbut vezetősége megadta a féltandíjmentességet.

Mult hét egyik napján beállított a fia apja a Tarbut igazgatójához és az asztalra számolt ötszáz lelt.

— Az ön fia féltandíjmentes, — mondotta az igazgató — csak kétszázötven lelt jár a tandíjért.

— Köszönöm, — mondotta az apa — nem fogadom el a féltandíjmentességet.

Az igazgató csodálkozva nézte az apát. — Emlekszik ön, — mondotta az apa — a beiratkozásnál megfogadtam, hogy csak kölcsönként fogadom el a féltandíjmentességet.

Az igazgató örömmel konstata: — Tehát hála istennek...

— Nem, — vágott közbe az apa. — Anyagi viszonyaim semmiel sem jobbakk most, mint egy fél év előtt. De tudomásom van azokról a támadásokról, melyet egyesek, tekintélyes és gazdag zsidók indítottak a zsidó iskola ellen. Tudomásom van arról a súlyos anyagi helyzetről is, melyben a zsidó gimnázium van. Gondoltam: ilyen körülmények között nincs jogom igénybe venni semmi anyagi kedvezményt a Tarbuttól.

Es ha a szájamtól vonnam meg, akkor sem. Es ha a gazdag zsidók elvonják a millióikat, mi szegények, polgárok, itt állunk a filléreinkkel, szeretetünkkel. Es adozatkésztségünkkel. Fizetem a teljes tandíjat.

Igy történt és én megírtam, adatul a jövődő történetírók részére.

Sajnálom, hogy nevek kiírására nem kaptam engedelmet.

Az erdélyi zsidó nép reneszánszának története egy jellemző adattal gazdagabb lett.

Egy névtelen hőssel több. g. j.

A trónörökös külföldi útja. Belgrádból jelentik: Karoly román trónörökös a görög trónörökössel és kíséretével ma átutazott a belgrádi pályaudvaron. Az állomásnál Sándor király fogadta, akikkel hosszabb beszélgetést folytatott. A trónörökös holnap Athénbe érkezik, ahol fogadtatására nagy előkészületeket tettek.

— Megalakult a közigazgatási tisztviselők egyesülete. Az állami közigazgatási tisztviselők ma reggel a kolozsvári prefekturán kongresszusra gyűltek össze. A kongresszuson erdélyi, bánát- és körösvidéki vármegyék kiküldöttei vettek részt. Megalakították az „Állami közigazgatási tisztviselők egyesületét”, amelynek elnökévé dr. Oane minisztertanácsot választották meg.

— Haggibbor teadélután. Vasárnap, február 5-én tartja a Haggibbor a szokásos teadélutánját igen nivós műsor keretében. Az egyes számok között szimfónikus zenekar játszik. Műsor után tánc lesz.

— Haggibbor-játékosok értekezlete. A Haggibbor vezetősége felhívja összes aktív, tehát az első, második és az ifjusági csapat játékosait, hogy a február negyedikén, szombat este fél kilenc órakor tartandó értekezletre a klubhelyiségben megjelenni sziveskedjenek.

— Moldován Jánost meggyilkolták?

Megírtuk, hogy hétfőn egy fiatal ember holttestére akadtak a Donáth-ut 146 számú ház előtt a Szamoshoz vezető dűlőút alján. A hulla mellett hatalmas ismétlő Mauser-pisztoly hevert s a lelet alapján a kiszállott rendőri bizottság megállapította, hogy a fiatal ember öngyilkosságot követett el. Tüzetesebb vizsgálat után azonban a rendőri nyomozás, melyet Chifor kapitány vezet, szenzációs fordulatot nyert. Kiderült, hogy a halált okozó lött seb a hulla balhalántékán van, holott az orvosi látélet szerint Moldován nem volt balkezes s így alapos a gyanu, hogy Moldovánt meggyilkolták. Erre a kérdésre csak a hivatalos boncolás adhatna végleges választ, de a boncolást a rendőrség nem rendelheti el mindaddig, míg az elhalt hozzátartozóit és közelebbi adatait meg nem állapítja. A hulla zsebében talált iratokból ugyanis csak az derült ki, hogy az elhalt Moldován-János 23 éves szabósegéd. A rendőrség ezután is kéri azokat, akik Moldovánról tudnak valamit és hozzátartozóit ismerik, jelentkezzenek a központi rendőrkapitányság büntügyi osztályán.

— A Hasachar tagjai értesítették, hogy szombaton a rendes ülés megtartatik.

— A C. F. R. visszafogadja elbocsájtott munkásait. Bukarestből jelentik: A munkaügyi minisztérium javaslatot tesz a CFR. vezérigazgatóságnak és jövedéki igazgatóságnak, hogy az általános sztrájk idején elbocsájtott munkásokat visszafogadják. Valószínű azonban, hogy ez a javaslat is csak javaslat marad, mint elődei, amelyek már garmadában sorakoznak a vezérigazgatóság aktaszekrényében.

Emberhullákat esznek az oroszországi éhezők. A „Frankfurter Zeitung” jelenté Stockholmból: Eckstrand főkonzul, Svédország kiküldöttje az éhező orosz vidékekre, Szamarából a következő táviratot intézte Branting svéd miniszterelnökéhez: Az itteni lakosság rettenetes szenvedései kézzel nem lehetnek, hogy a svéd kormányhoz és néphez lángoló felkiáltást intézzek újabb segítségért. A kormányzóság több járásában az éhező nép között az éhvész-tört ki. Az éhezők örültségekben hullákat esznek s most már az emberek egymást megölik, hogy friss húst egyenek. Az emberiség nevében kérem a svéd parlament, segítsen!

Monopolizálják a biztosító intézeteket. Bukarestből jelentik, hogy az ipar- és kereskedelmi minisztériumban újból azzal a tervvel foglalkoznak, hogy a biztosítási intézeteket monopolizálják.

— Festőművész a hadbíró előtt. Guncser Nándor, az ismert kolozsvári festőművész állott ma délelőtt a hadbíró előtt, azzal vádolva, hogy 1920 májusában utlevél nélkül lépte át a határt. A tárgyaláson Guncser arra hivatkozott, hogy 1920-ban a politikai és gazdasági helyzet kényszerítette a megalkudni nem tudó művészeket Budapest elhagyására. Ideérkezése után nyomban hűségességet tett és megszerezte a román állampolgárságot. Mostani vád alá helyezése csupán egy rosszakaratú intrikának a következménye volt. A bíróság rövid tanácskozás után felmentette Guncser Nándort.

— A Dunán hatvan centiméter vastag a jég. Bukaresti munkatársunk jelenté: A Duna egész folyásán olyan kemény a fagy, hogy a jég, az utóbbi napokban hatvan centiméterre, tehát több mint egy félméterre megvastagodott. Brailától Sulinaig végig be van fagyva a víz. Több angol monitor, amelyek épen ezen a dunaszakaszon horgonyoztak, beszorult a jég közé.

— Közvetlen vonatok Németországból a Balkánra. Bukaresti munkatársunk jelenté: Az itteni közlekedésügyi minisztériumhoz érkezett hírek szerint Németországban azzal a tervvel foglalkoznak, hogy visszaállítják a békebeli közvetlen vonatforgalmat Németország és a Balkán államai között. A nagy jelentőségű terv iránt itt élénken érdeklődnek.

— A héber kurzusok halgatói ma, csütörtök este 8 órakor jelennek meg az Oivós-utcai iskolában, ahol a kurzusokat újra megkezdik.

— Rendőrséggel csukatták be az aradi ügyvédi kamarát. Aradról jelentik: Hirt adunk arról, hogy az ügyvédi kamara autonómiáját az igazságügyminiszter felfüggesztette, mert megtagadta a regábeli ügyvédek tagjai közé iktatni. A miniszteri rendelet értelmében Negulescu főügyész az ügyvédi kamarához kinevezett kormánybiztos ma megjelent a kamara helyiségében, hogy átvegye az irattárat és lecsukja a helyiséget. Az ügyvédi kamara elnöke azonban nem engedelmesskedett és így Negulescu főügyész a rendőrség közbelépését volt kénytelen kieszközölni.

A bukaresti kommunista-per. Bukarestből jelentik: A kommunista vádlottak mai tárgyalásán Voiculescu ezredes elnökölt. Csernát őrnagy vádbiztosként, hogy azokat a vádlottakat, akik idézés ellenére nem jelentek meg a tárgyaláson, vezessék elő. A védők a beteg vádlottak kórházba szállítását illetve szabadonbocsátását kérték. A bíróság elhatározta, hogy Rosenberg, Herskovics, Chirlidor és Radulescu tudóbajos vádlottakat szabadon bocsátják. Illetékes helyen kijelentették, hogy a kommunista vádlottakat három csoportba osztják. Az első csoportba kerülnek azok, akik résztvettek a kongresszuson, amikor kimondották a 3-ik internacionáléhoz való csatlakozást. A másodikba kerülnek a terroristák és a harmadikba az agitátorok.

Beszarábiában két hétre megtiltották az állatok kivételét. Bukaresti munkatársunk jelenti: A belügyminisztérium megtiltotta, hogy Beszarábiából két héten keresztül bármilyen állatot kihajtsanak vagy kiszállítsanak.

* Felgyógyult a kolomeai rabbi. Megírtuk hogy Baruch Rubin volt kolomeai rabbi baleset folytán lábsonttörést szenvedett s a kolozsvári Vörös Kereszt kórházba került. Hosszas ápolás után most elhagyta a kórházat és özv. Baumzweigné, Ferenc József-ut 37 alatti lakásán fekszik. Tekintettel arra, hogy többen érdeklődtek egészségi állapota iránt, a beteg rabbi ezután kéri fel jóakaróit, hogy keressék fel a lakásán. Dr. Steiner professzornak, aki a kezelésért honoráriumot nem akart elfogadni, ezután mond köszönetet.

Kolozsvár és az állam harca

a másfélmillió árva-ház-alap miatti

Az Uj Kelet tudósítójától.

Érdekes harc folyik Kolozsvár város s az állam között másfélmillió lei miatt, melyet a város egy árva-ház építésére szánt s az állam magának követeli a pénzt. Ez a másfélmillió alap úgy létesült, hogy a városi tanács még 1920-ban a kereskedőkkel történt megállapodás alapján elrendelte, hogy minden kereskedő az általa kiállított számlák összegének egy százalékát köteles a városi adóhivatalba befizetni.

Körülbőlül egy évig szedte a város az egyszázalékos forgalmi adót, amelyből egymillióöttszáz ezer lei folyt be a város ipari ügyszámlájához. A városi tanács elhatározta, hogy a pénzt a régóta tervbe vett árva-ház felépítésére fogják fordítani.

Nemrégiben, amikor az árva-ház terve komoly stádiumba jutott, rendelet érkezett a városhoz az ipar és kereskedelemügyi minisztériumtól, mely az egyszázalékos forgalmi adó szedését betiltotta s azzal az érveléssel, hogy a városnak azt az adót beszedni nem volt joga, a minisztérium magának követelte a másfélmilliót. A városi tanács egyik ülésében foglalkozott a miniszteri rendelettel és úgy határozott, hogy a másfélmillió leit nem adja át, mert azt a kolozsvári kereskedők tulajdonképpen önként adták össze egy aggmenházzal kapcsolatos árva-ház építésére.

A határozatra, melyet írásban terjesztettek fel Bukarestbe, az a válasz érkezett, hogy a minisztérium a leghatározottabban ragaszkodik a pénzhez, mert a forgalmi adó szedési joga csak az ipar és kereskedelemügyi minisztériumot illeti meg.

A városi tanács erre az adó szedését beszüntette ugyan, de a már begyűlt másfélmilliót most sem volt hajlandó az államnak átadni. Hosszas huza-vona után a minisztérium hajlandónak nyilatkozott kiegyezni a várossal olyformán, hogy hétszázötvenezer leit kap a minisztérium, a pénz másik fele a városé marad. Pop Julian polgármester azonban még így feltételek mellett sem érezte magát feljogosítva a kereskedők pénzét az államnak átadni s megfeleltette a kereskedelemügyi minisztérium követelését. Az iratokhoz csatolta az iparügyi felügyelőség véleményezését, mely javasolja, hogy a minisztérium hagyja meg az egész másfélmilliót a városnak, hogy rendelkezésére lehessen fordítani.

Kolozsvár árva-ház az ügye ugyanis már évek óta vár elintézésre s az aggmenház is régen szükségessé vált, de míg a másfélmillió harcban végleges döntés nincs, a város nem rendelkezhetik a pénzzel, amely most a város házipénztárában várja, hogy megkezdhesse áldásos misszióját.

KÖZGAZDASÁG

Mégis revízió alá veszik Titulescu adótörvényeit

Felfüggesztik a vagyonadó, de hadinyereség-adót vetnek ki

Az Uj Kelet tudósítójától

Az utóbbi napokban, leginkább a kormány választási agitációjának letompítására, egyes ellenzéki lapok tendenciózus híreket közltek a kormány szándékáról az adótörvényekkel kapcsolatban. Duca külügyminiszter, aki a legfelsőbb gazdasági tanács tagja, szükségesnek tartotta a hírekkel szemben leszögezni a kormány álláspontját és az új adótörvények további sorsáról a következőket jelentette ki:

— A jelenlegi kormány szilárdan elhatározta a jövedelemadó progresszivitásának fentartását. A progresszivitást modern állam szükségleteinek megfelelően fogjuk végrehajtani. Titulescu jövedelemadó törvényét radikális revízió alá vesszük. Az egyes tételeket csökkenteni fogjuk és megszüntítjük a törvény minden más intézkedését is, amely a volt pénzügyminiszter törvényét végrehajtásra alkalmatlanná teszi.

— Többször kijelentette a pénzügyminiszter is és ismétlem: a kormány lemond a vagyonadó végrehajtásáról. Meggyőződésünk, hogy az ország mai gazdasági viszonyai nem követelik ezt a szélső rendszabályt. Ezzel szemben megadotatjuk a spekuláció és más konjunktura-üzemek által szerzett háborus nyereségeket.

— Ezek a kormány szándékai — fejezte be a külügyminiszter — és bármilyen ezzel ellenkező híresztelés valótlán.

Az adók ügyében különben Vintila Bratianu pénzügyminiszter is nyilatkozott tegnap az iparosok szövetségében és kijelentette, hogy a pénzügyi reformot teljesen új alapokra fekteti. Közölte a miniszter azt is, hogy a félreértések elkerülése végett kommunikét tesz közé az adónyilatkozatok beadásának és általában az adók alkalmazásának precizizozására.

Beszarábiai kereskedők nagymennyiségű cukrot vásárolhatnak az erdélyi cukorgyárakban. Bukaresti munkatársunk jelenti: Az utóbbi napokban beszarábiai kereskedők nagymennyiségű cukrot vásároltak az erdélyi cukorgyárakban, olyan kedvező feltételek mellett, amelyek megengedik nekik, hogy a cukor kilogramját tizenhat leiert árusíthassák.

A folyószámlákönök árura adott jelzálogkölcsönök után tizenkét százalék adót kell fizetni. Bukaresti munkatársunk jelenti: A pénzügyminisztérium adóügyszámlájától kapott értesülés szerint a bankok folyószámláin szereplő árúvételre adott jelzálogkölcsönök után a jövőben, az eddigi tizenöt százalék helyett csak tizenkét százalékot kell fizetni.

A toailetszappanért is luxusdíjat kell fizetni. Bukaresti munkatársunk jelenti: A kereskedelemügyi minisztérium értesítette a vámhivatalokat, hogy a külföldről behozott toailetszappanok után ezután is be kell szedni a luxusadót és hogy a vámszakértőbizottságunk erre vonatkozó visszavonó rendelkezését, amely a pipereszappanra egyszerű vámtételt ír elő, hatályon kívül kell helyezni.

Valutapiac:

Páris, jan. 31. Bukarest 8⁵/₈, London 5129—, Newyork 1197—, Belgium —, Róma 55-25, Svájc —, Prága 23—, Berlin 5¹⁵/₁₆, Bécs —, Budapest —, Belgrád —, Zürich 233 2⁵/₈.

Prága, jan. 31. Dinár 64-25, márka 2600, leva 32-75, svájci frank 1005—, norvég kor. 816—, dán kor. 1038-50, svéd kor. 1301—, török lira —, lira 233—, francia frank 428—, font sterling 220-25, dollár 51-50, osztr. kor. 60—, holland for. 1906—, lengyel márka 172-50, magy. kor. —.

Berlin, jan. 31. Bukarest —, Amsterdam —, Brüsszel —, Krisztiania 3190—, Kopenhága 4072-50, Stockholm 5125—, Helsingfors —, Róma 920—, London 862-50, Newyork 20112-50, Páris 1677-50, Zürich 3970—, Madrid —, Bécs 625—, Prága 388—, Budapest 2975.

Zürich, feb. 1. Berlin 254—, Amsterdam —, Newyork 513—, London 2193—, Páris 4255—, Milánó 2340—, Brüsszel —, Kopenhága —, Stockholm —, Krisztiania —, Madrid —, Buenosayres —, Prága 990—, Budapest 76—, Zágráb 165—, Bukarest —, Varsó 15—, Bécs 17—, osztr. kor. 8—.

Budapest, jan. 31. Lei 512—, Napoleon —, font sterling 2825—, leva —, dollár 663—, francia frank 5475—, márka 344—, lira 29—, osztr. kor. 8-75, rubel 54-50, szokol 1280, svájci frank 129-50, dinár 830—, lengyel márka 20-50.

Fraternitas-nyomda

héber osztálya

Cluj, Str. Dorobantilor 16.

Telefon számok: 455—879—844.

Megjelentek: „HAGADA“ 100.000 példányban, „JESURUN“ imakönyvek szintén 100.000 példányban (askenáz és szefárd szöveggel.)

Könyvkereskedők, házalók és papirkereskedők figyelmébe!!!

Olcso árak, megrendeléseket az „Uj Kelet“ kiadóhivatala is eszközöl.

Meghívó

Az „Industria Ceramica Romana S.A.“ (Román Kerámiai par R.-T.) folyó évi február 11-én d. e. 10 órakor a „Banca Agrara S.A. Privil. Cluj“ ülésében tartandó

ALAKULÓ KÖZGYÜLÉSÉRE

a részvényjegyzők ezennel tisztelettel meghívotnak. Tárgysorozat: 1. A közgyűlés megalakulása. 2. Megállapítása, hogy az alapítási tervzet szerint a részvényjegyzés megtörtént és hogy a jegyzett részvénnyek 30 százaléka befizetett. 3. Az alapszabályok megállapítása és határozathozatal a tervzetben megjelölt természetbeni apportok felett. 4. A társaság megalakulása feletti határozat. 5. Az alapítók részéről az első három évre való igazgatóság kinevezése és ennek tudomásul vétele. 6. A felügyelőbizottságnak egy évre való megválasztása. 7. Az alapítók részére való felmentvény megadása.

Cluj, 1922. február hó 1.

Az alapítók nevében:

Dr. RATIU DOMINIC s. k. elnök

Dr. PORUTIU PETER s. k. titkár

SZINHÁZ

Szedzsera

— A vasárnapi bemutatóhoz —

Érdekes zsidó irodalmi eseménnyel kapcsolódik össze a Poale Cedek vasárnapi estélye. Ezen mutatják be a „Szedzsera“ egyfelvonásos darabot, mely a palesztinai zsidóság életének egyik, immár történelmivé vált eseményét örökíti meg egy szindarab keretei között. Szedzsera kolóniát 1909 széder estéjén arabok támadták meg. A kolóniát a somérek csapata védte. A harcnak a somérek részéről két halottja is volt, kiknek emlékét nemzeti hősként tartja tiszteletben a zsidóság. A szedzserei véres széder este adja meg a hátterét a darabnak, melynek szinte minden szereplője a palesztinai somér-élet egy-egy legendás alakja. Igazi palesztinai levegő, nemes veretű zsidó hangulat hatja át az egyfelvonásos darabot, melyből a palesztinai zsidó népelet művészi és meghitt rajzát kapjuk. A darabban eredeti héber dalokat dolgozott fel Székely Béla, a „Szedzsera“ szerzője. A vasárnapi bemutató így a zsidó tárgyú irodalomnak annál értékesebb eseménye lesz, mert Palesztina új történelmének egyik nagyjelentőségű eseménye nyer benne irodalmi feldolgozást.

A Poale Cedek vasárnapi estélyét a „Szedzsera“ kívül nivós és pompásan összeválogatott műsor tölti ki, melynek részleteit a legközelebb adjuk.

Magyar színészek bálja. Ma este 9 órai kezdettel tartják meg a magyar színészek az ezidei átlarcosbálijukat a Központi szálloda összes termében. A nagyszerűnek ígérkező átlarcosbál iránt igen nagy az érdeklődés úgy, hogy mindenki helyesen cslekszik, aki előre megváltja a jegyét a László-drogériában, vagy a színházi pénztáraknál a meghívók felmutatása mellett, mert este a pénztárnál türelmetlen lesz a torlódás.

A pesti festőművészek műtárlata nem a tegnap hírül adott helyen és időben, hanem e hó 5-én, vasárnap fog megnyitni a Keszey Albert-féle könyvkereskedésben. A legkittünőbb művészek válogatott művei iránt már is igen élénk érdeklődés mutatkozik. A kiállítás vasárnapitól kezdve egész napon át belépődij nélkül megtekinthető.

HETI MŰSOR

Román Opera

Péntek: Faust.

Magyar Színház

Csütörtök Kék mazur. [Operettjúdonság másodszor. Rendes helyárrakkal. Napibérlet 90. sz. B.]

Péntek: Kék mazur. [Operettjúdonság harmadszor. Rendes helyárrakkal. Napibérlet 91. sz. C.]

Szombat d. u.: Névtelen asszony. [Igen olcsó, egy-harmadára leszállított helyárrakkal.]

Szombat este: Kék mazur. [Operettjúdonság negyedszer. Rendes helyárrakkal. Napibérlet 92. szám. D.]

Vasárnap d. u.: Iglói diákok. Előtte: Frivol akta. [Ujdonság negyedszer. Olcsó helyárrakkal.]

Vasárnap este: Kék mazur. [Operettjúdonság ötödik-szor. Rendes helyárrakkal. Általános bérlet-szünetben.]

Hétfo: Kék mazur. [Operettjúdonság hatodszor. Rendes helyárrakkal. Napibérlet 93. sz. A.]

A műsorra tűzött előadások jegyei előre megválthatók a színház pénztáránál.

A színházi iroda hírei:

Kék mazur — Tompa Bélával. Lehár legújabb operettjének, a Kék mazur-nak ma este lesz a második előadása. Réthely betegsége miatt Tompa Béla fogja Julián gróf szerepét eljátszani, ki közkedvelt bonvivánja a marosvásárhelyi színháznak. A bemutató hangos sikere biztosítja annak, hogy a többi Kék mazur előadást is zsufolt házak fogják végig tapsolni. A többi szereplők: Kolbay Illdikó, Kovács Kató, Izsó Miklós, Leövey Leó, Nagy Gyula, Berkó József lesznek. Vasárnap kivételével rendes bérletben lesznek a Kék mazur előadásai megtartva, míg vasárnap általános bérlet-szünetben kerül színre. — Délutáni előadások. Szombaton délután igen olcsó helyárrakkal a Névtelen asszony kerül színre Poór Lilivel a címszerepben. Vasárnap délután pedig az Iglói diákok, Farkas Imre kedves daljátéka fog menni, előtte pedig Mikszáthnak egy egyfelvonásos darabja, a Frivol akta kerül színre. A vasárnap délutáni előadás mérsékelt helyárrakkal lesz megtartva.

A mozgó műsora. Uránia-mozgóban: Csütörtökön az amerikai Pathé-gyár nagyszerű erkölcsrajza, a Hadimilliomosok, főszerepben az Új-Világ legnépszerűbb filmszínésznője, a szép és nagytehetségű Fanny Ward. Péntek, szombat, vasárnap megrázó erejű, lelékeztetően izgalmas, fordulatos meséjű, társadalmi dráma, A veszedelmes asszony, főszerepben Lucy Doraine. A veszedelmes asszony csupán filmre való átdolgozása, a világ minden szinpadán szokatlan sikert aratott, Napraforgós Hölgynek. — Eggetem-mozgóban: Csütörtökön Dumas világhírű regénye filmen, Gróf Monte Christo élet-halál harca, A halott kéz, A Gróf Monte Christo regénye és film folytatása, Villetteff ügyész törvénytelen fiának, Benedettónak küzdelme Gróf Monte Christoval. Péntek, szombat e páratlan filmremek második és befejező része kerül színre, előreláthatólag oly nagy tetszés és zsufolt házak mellett, mint az első rész. Vasárnap, Nordisk-sláger, Professzor Nick Fantom legújabb kalandja, A cirkuszakrobata, kalandordráma. — Apolló-mozgóban: Csütörtökön, pénteken a búvájos japán mese, Fann-Fann. A virágos Nipon minden szépsége ott ragyog e kedves történetben. Szombat, vasárnap Az asszonyszesély, dráma, főszerepben Erna Morena, a szerelmes asszonyok e nagyszerű ábrázolója.

Színház után az elite közönség találkozóhelye a **Central Buffet**

Főszerkesztő: **Dr. FISCHER JÓZSEF**
 Felelős szerkesztő: **MARTON ERNŐ**
 Kiadó: **KADIMA kiadóvállalat r.-t.**
 Szerkesztőség: Calea Reg. Ferdinand (volt Ferenc József-ut) 48 - Kiadóhivatal: Brassai-utca 10. sz.
 Fiókkiadóhivatalok: Nagyvárad, Deák F.-utca 9. Arad, Str. Alexandri 1.

Előfizetési ár havonként ..... 30 lei
 Egyes szám ára mindenütt 1 lei 50 bani
 Hirdetéseket milliméteres díjazás szerint vessz fel a kiadóhivatal

Pályázati felhívás

Az Albina Intrepozite si Comerciala Anonima igazgatósága vezérigazgatói és egy áruraktári igazgatói állásra ezennel pályázatot hirdet.

Pályázóktól megkívánatik, megfelelő elméleti képzettség, kellő anyagi garancia és minden tekintetben kifogástalan előélet, a román, német és magyar nyelv perfekt tudása, továbbá, hogy export-import ügyletekben a legteljesebb jártassággal bírjanak.

Felhívtnak a pályázni szándékozók, hogy lepecsételt részletes ajánlataikat igényeik megjelölésével legkésőbb február hó 15-ig az Albina Takarékos és Hitelintézet cluji fiókjánál adják be.

Ugy a vezérigazgató, mint az áruraktári igazgató részére a most épülő áruraktári épületben modern lakás biztosított.

Pályázni szándékozók részletesebb tájékozódást nyerhetnek az Albina Takarékos és Hitelintézet cluji fiókjánál.

Cluj la 31 Januarie 1922.

Az Albina Intrepozite si Societate Comerciala Anonima igazgatósága

Utlevéleket 48 óra alatt lattamoz. — Felvesz hirdetéseket és fényreklámhirdetéseket. Fodításokat elvégez „RECLAMA”, Piata Unirei 4. I. emelet. 2917-I

Kötő és horgoló gyapjufonal 40 színben legfinomabb minőségben a napokban megérkezik SIPOS JENŐ céghez, P. Unirei 17.

Keller Áruház

Oradea-Mare—Nagyvárad
 Str. Avram Jancu 8. (Kossuth L.-u.)

3188-I

Cérna és textiláru

legolcsóbb beszerezhető. Kisebb megrendeléseket postán is eszközölök

Eladás csak nagyban!

B O L O N D

az aki ügynöktől vesz drága essencet, mig nálam a legfinomabb **liquer essenziákat** megrendelheti utánvét mellett **65 lei kilogramonkénti árban**

Glück Henrik

Oradea-Mare (Nagyvárad)
 Calea Vict. volt Kolozsvári-u. 74. 1294

Allandó nagy raktár

pamutszövőfonalakban

Szövőcérna, nyers és fehérített .. 8—32 sz.
 Mulefonál fehérített ..... 3—10 sz.
 Hardwaterfonál, nyers és fehérített 6—32 sz.
 Grohmann-féle fekete és piros szövőfonalak, festett szövőcérnák, matringos és gombolyagos kötőpamutfonalak

„Viktoria”

Váltóüzlet és kereskedelmi rt. Timisoara, IV. Str. Bratianu 8. Telefon 97. Sürgőnycim: Victoriabank.

Lapkihordó

asszonyok felvételnek a kiadóban

Breuer és Róna

nemzetközi szállítási és bizományi vállalat
 ORADEA-MARE. Interurban telefon 5—55.
 1240

Szállít bármely országból egész Románia területére vagontelekeket és darabárakat biztosítással. Olcsó díjtételek. Külön árubiztosítási osztály

GRÜNWARD

Üvegcsiszolda, tükörárugyár és

Épületüvegezési vállalata
Oradea-Mare, Str. Gerliczy-u. 16

tudatja, hogy tükörüveg-szállítmánya megérkezett!

Készít mindenféle csiszolt butorüvegeket és tükröket, tükrök újrafoncsorozást Fintükrök I. II. III. rendua (10/16 coll) ládákban. Épületüvegezés! Minden méretű valódi cseh táblaüvegek állandó nagy raktára. 1292

Hetenként friss szállítmány 1304

Clark és olasz cernákból, D. M. C. pamutokból, Grohmann 48 és 24-es cernákból és mindennemű rövidárúkból érkezik

Blum Testvérekhez

Nagyvárad—Oradea-Mare. — Telefon 703.

Nagymennyiségű lámpaáru, cseh táblaüveg, karlsbadi porcellán és Ditmár-féle lámpaáru érkezett.

DEUTSCH K.I.

üveg és porcellán nagykereskedés részvénytársaság

Oradea-Mare — Nagyvárad,
 Str. Nicolae Jorga (volt Zöldfa-utca) 4.

TELEFON 71.

1268

Pontos és szolid kiszolgálás.

Gutfried és Herskovits

Oradea-Mare — Nagyvárad
 Piata Unirei 12.

1289

Erdély legnagyobb és leszolidabb importőrei. Allandó gyári lerakat Chemnitz kött-szövőtt árúkból, ugymint horgolt nyak-kendők, mindennemű harisnyák, szvetterek, sálak stb. Nagy raktár mindennemű Harlandi olasz D. M. C. cernák és pamutokban.

Megrendeléseket postán eszközölünk.

APRÓHIRDETÉSEK

Egy szövevény ára 1 lel. Vastagabb betűvel 2 lel.
Legkisebb apróhirdetés ára 10 lel.

Intelligens jó megjelölésű utazó, aki borszakmában megfelelő összeköttetéssel bír, azonnal felvétetik. Előnyben részesül, ki a román nyelvet bírja. Ajánlatokat bizonyítványokkal ellátva. Sámson börgyár Cluj, Gyufagyár-utca 1 alá kéretnek.

Elcserezném Széchenyitér közelében levő szoba, konyhas lakásomat hasonlóval a belváros bármely részében. Cím a kiadóhivatalban.

Eladó egy szalon garnitúra, egy nagy álló tükör és egy női frásztaal széssel. Cím Majális-u. 2.

Egy használt vasredőny megvételre kerestetik. Fraternitátsnyomda, Brassai-u. 10.

Eladó egy nagyon szép fehér selyem női jelmez. Megtekinthető délelőtt 11-ig Minoritá-u. 6. ajtó 6.

Bazárba jártas segéd felvétetik a keletiáruházba Calea Regele Fernd. 110. 5202-1

Angolból, franciából és németből oktatók, havi 70 lelért. Calea Victoriei (Kossuth L.-u.) 16. 3176-1.

Perfekt gyors és gépirót keres azonnali belépésre az Uj Kelet szerkesztőségé. Jelentkezni lehet délelőtt 11-től délután 6-ig Calea Regele Ferdinand 48.

Pianninót bére keresek. Cím a kiadóhivatalban.

Boeskor, mosótalp, felsőbőr és szíjgyártóblank

Állandóan nagy készlet készítenek és nagyban, legolcsóbb árak mellett. — Vidéki megrendeléseket kis postacsomagokban is elküldjük. — Jelenlegi talp és boeskor ára 65-70 lel. — vagonjénel 5 százalékos kedvezmény. SÁMSON BÖRGYÁR, Gyufagyár-utca 1 — Győrfűrti raktárral szemben. Telefon: gyár 3-86 — lakás 3-87 1278.

Kolozsvári nagyvállalat fűszer vagy gabonaszakmában jártas

raktárnokot keres

Románul is tudók előnyben. Ajánlatok „Megbízhatóság” jelige alatt a kiadóhivatalba kéretnek.

CUKORRA és CSOKOLÁDÉ raktár

LUSZTIG és NUSSBACHER Cal. Reg. Ferdinand 31.
Szállítunk postán, utánvét mellett. 1277

Metropol kávéházban

négyezer hetenként FRITZ THELER karmester vezénylete alatt salon vonós-zenekar hangversenyez 1271

Előírással hitelesített úrmértékek nagyban gyártása 1296

GRÜNWARD JAKAB villanyörre berendezett gyárában legjutányosabban szerezhető be. Ugyanott konyhai felszerelési cikkek kaphatók. Cluj, Piata M. Viteazul (v. Széchenyitér) 13. sz.

Miért fizet magas vámat

drága és gyengekülföldi cipők után amikor olcsó, tartós és elegáns cipőket vehet a maga, felesége és gyermekei számára is a cluji (kolozsvári) 1261

Renner Börgyár Rt. kitűnő termékeiből.

Szörme bundákban és különféle

szörmékben

nagy választék. Megrendelés, átalakítás és festést minden mennyiségben vállalunk

S. Eisenstädter & Co. 1297
szücs, szörmeáruháza Cal. Vict. (v. Kossuth Lajos-u.) 2. Telefon 1-49.

LLOYD

az előkelő zsidóság találkozó helye. ORT. ÉTTEREM
Bankettek, lakodalmak legjobb kivitelben és a legjutányosabb árban. Cluj, Mátyás kir.-u. és Unió-u. sarok

Kereskedők!

Saját érdekükben látogassák meg az ujonnan alakult

Orient nagykereskedést

Cluj, Szép-u. 2.

Hol mindennemű fejkendőt és övidő-áru cikket legolcsóbb árakban beszerezhetik

Olaszországból egy friss szállítmány

narancs, citrom érkezik

Léb Fivérekhez Cluj, Teleton 4-71.

Első Erdélyrészi Ékszerárugyár CLUJ-KOLOZSVÁR, Str. Xenopol (Szappan-u. elején)

Állandóan raktáron tart saját készítményű láncot, gyűrűt karkötőt stb. Vállal minden szakmába vágó munkák elkészítését, alakítását és javítását. Fogászati arany és forrasztó. Husal és lemez arany- és ezüstben. Törmelékarany-beváltás. 1273

2-13 TELEFON ..... TELEFON 2-13

„ARGENTA”

óra, ékszer és alpaccaáru nagykereskedés

CLUJ,

Str. Filipescu (Óvár) Sztlelek-u.

Ajánlunk azonnali szállításra: Junghans és Kiengle gyártmányu:

Kis és nagy ébresztő órákat, miniatűr órákat, hárfagong és mezzogong faliórákat, különféle ingaórákat Bäcker szerkezettel, miniatűr szalonórákat

Hacker, Wolkenstein és Glücksehig gyártmányu chinaezüst

dísz-, ajándéktárgyak és szörvizekben szortírozott nagyraktár. Berndorfi evőeszközök. Gyönyörű kivitelű Bijuterie választék.

Szolid, olcsó árak. Pontos postai szétküldés.

Kereskedők figyelmébe!

Rózsahegy és más gyártmányú szövőfonál, Grohmann-fejtő kapható a most megnyit

1308

Judovics Lázár

engros üzletébe Cluj, (Kolozsvár) Calea Reg. Ferdinand v. Vesselényi Miklós-utca 11. szám.

Bejárat a Szép-utcai oldalán

Gyermekjátékok,

kötött-, rövidáru, porcellán, üveg és ajándéktárgyakat legolcsóbban

Eisenstädter Fülöp és Társa cégnél

Strada Regina Maria (volt Deák Ferenc-utca) 13 sz. — vásárolhat 1274

WIENBÉN

Megnyitottuk

is Vollzeile 15 szám alatt internacionalis szállítási irodánkat. Vállalkozunk mindenféle export és import szállítási ügyek lebonyolítására Gyűjtőkocsi forgalom. Butorkocsikkal való szállítás. Fuvarelevék felülvizsgálása és díjtöbbletek kiutalása, Központ: Cluj. Fiókok: Wien, Nagyvárad, Orsova. Kirendeltések min-den határon. DEUTSCH TESTVÉREK

Galatiban

Strada Dinojeti 5. alatt közel a kereskedelmi centrumhoz, Piata Vechi mellett Sächter-féle házban megbízható orth. שרך étkezést nyitottam erdélyi konyha és borokkal. Tiszta és új szobáival igen alkalmas szállásra. Mindennemű közvetítést szállítást és megbízást pontosan és lelkiismeretesen eszközölök.

Ludovic Salamon

Viktoria

Faipari Műbortorgyár Rt. Targu-Mures

Gyártelep, Sörház-u. 14. szám. Telefon 339. Raktár: Szentgyörgy-u. 6. sz. Posta mellett. Telefon 359.

2978 I

Butorkereskedők figyelmébe!

Mielőtt butorszükségeit beszerezné tekintse meg a Viktoria butorgyár lerakatát, hol nagy választékban hálósobák, ebédlők, és uriszobák kaphatók. Ugy egyszerű, mint legmodernebb kivitelben. Levél megkeresésre árajánlatot teszünk. Vásárlás esetén feltételeink kedvezők. Ugyanott tölgfadeszkák jutányos árban kaphatók. Mindenféle furnier kapható.